

VERSIE dd. 29 – 10 – 2008

Auteur: drs. Lucas F.M. van der Hoeven

Heuvel 20

5101TD – Dongen

Tel.: 0162-371032

E-mail: info@cbsm.nl

Freelance journalist gezondheidszorg en medicijnen (auteur van 230 artikelen)

OxyCONTIN

==== Streamers =====

- 1) **Amsterdam, 29 febr. 2008 Keith Richards, gitarist van rockband The Rolling Stones, roept jongeren op geen drugs te gebruiken: „Blijf toch van de dope af. Stop ermee. Ik ken de aantrekkingskracht, maar het is het niet waard.”**
- 2) **“Legale medicijnen kunnen even desastreus als het gaat om dodelijke slachtoffers en criminaliteit als iedere illegale drug”; Barry Meier van de New York Times over de OxyContin verslaving in zijn boek de ‘Pain Killer, a ‘wonder’ drug’s trial of addiction and death’ (2003).**
- 3) **“Nog geen 20% van de wereldpopulatie verbruikt meer dan 80% van de totale consumptie van morfine en andere narcotica, volgens het International Narcotics Control Board ¹.**

==== Kader I : naast eerste kop: Verenigde Staten =====

‘Drug Czar’

1988 – Anti-drug Abuse Act. In order to better coordinate the United States Government’s efforts to control drug abuse and medicine diversion, a position is created in the White House – the Director of National Drug Control Policy. This individual’s popular title is the “Drug Czar”. In 2007 the Drug Czar is John Walters.

==== Kader II : bij Gevaren OxyContin in Nederland =====

Werking en bijwerking van Opiaten

OxyContin is sinds 1996 op de markt in de VS toegelaten en sinds 2000 in Nederland. Het bevat als werkzame stof oxycodon, een semisynthetisch opiaat dat al sinds 1916 wordt gemaakt. Opiaten werken door het activeren van de opioïdreceptoren, die onder meer aanwezig zijn op zenuwuiteinden van andere neurotransmittersystemen, zoals acetylcholine en dopamine. De effecten zijn onder meer pijnonderdrukking, vernauwing van de pupillen, misselijkheid en braken bij beginnende gebruikers, vertraging van de ademhaling, obstipatie en effecten door histaminevrijmaking². Door het gepatenteerde langzame afgiftemechanisme komt de oxycodon langzaam vrij en houdt de pijnstillende werking ongeveer 12 uur aan. Dat betekent een voordeel voor patiënten, zoals een goede nachtrust.

OxyContin kan gemakkelijk worden misbruikt door de pil vochtig te maken, te verpulveren en te snuiven of spuiten. Het langzame afgiftemechanisme van de pil wordt daardoor teniet gedaan en alle werkzame stof komt ineens vrij. Dat veroorzaakt een gevoel van welbevinden ('high') en zoals alle opiaten werkt OxyContin sterk verslavend. Het gebruik kan

1 levensbedreigend zijn, want OxyContin heeft een waslijst aan ernstige bijwerkingen,
2 waaronder ademnood.
3 De Food and Drugs Administration (FDA) maakte bij de toelating in 1996 de grove fout om te
4 verklaren dat deze pillen 'veilig' en gevrijwaard van misbruik zouden zijn³. In 2001 is deze
5 onjuiste inschatting rechtgezet in een brief van de FDA aan alle 750.000 artsen in de VS,
6 waarin met een 'black box'- de allerhoogste alarmgraad – werd gewezen op het mogelijke
7 misbruik⁴.

9 ===== Kader III =====

11 **Purdue, Sackler en OxyContin: zeer winstgevend.**

12 De gebroeders Sackler van Purdue hebben al meer dan 30 jaar ervaring met de marketing
13 van medicijnen. Zij verdienden veel geld met de introductie van Valium en Librium op de
14 Amerikaanse markt. In de jaren zestig van de vorige eeuw was het hun idee om de
15 benzodiazepinen markt op te delen in 'psychiatrische aandoeningen' en een voor
16 'slaapmedicatie'⁵. Er zijn nog steeds artsen die menen dat het om twee verschillende soorten
17 medicijnen gaat! De winstgevendheid was zo groot, dat zij in het Museum of Metropolitan Art
18 in New York een aparte 'Sackler-vleugel' hebben voorzien van kunsthistorische voorwerpen⁶.
19 Purdue is één van de weinige particuliere bedrijven in de farmaceutische sector en eigendom
20 van de familie Sackler. Hierdoor bestaat er voor buitenstaanders weinig inzicht in de
21 bedrijfsvoering⁷.

23 ===== Kader IV =====

24 **Bij: Opiaten stijging 143 procent in 2001- 2007**

26 SFK grafiek en beschrijving.

28 Wordt als PDF-file toegestuurd.

30 ===== 3.651 woorden hoofdtekst zonder kaders en streamers =====

32 **Misbruik opiaten: de nieuwe verslaving?**

33 **“OxyContin of je leven”**

35 *“Overleden door misbruik van receptplichtige medicijnen”, aldus de patholoog-anatoom
36 van de staat New York op 6 februari 2008. Acteur Heath Ledger (28 jaar) stierf op 22
37 januari 2008 aan de gevolgen van een cocktail van pillen, waaronder pijnbestrijders,
38 angstremmers en slaappillen. In zijn lichaam werden restanten aangetroffen van twee
39 veel voorgeschreven opiaten, OxyContin en Vicodin. De combinatie van deze pillen werd
40 hem fataal. Ledger kreeg de pillen voorgeschreven door een arts die hem niet kende, en
41 ze werden via een internetapotheek bij hem thuis afgeleverd⁸.*

42 *Na cannabis zijn receptplichtige medicijnen de meest misbruikte drugs in de VS. Het
43 gebruik overtreft de consumptie van alle overige hard- en softdrugs bij elkaar, aldus
44 persbureau Reuters op 30 juli 2008⁹. Dit bericht baseert zich onder meer op landelijk
45 onderzoek van SAMHSA (Substance Abuse and Mental Health Services Administration),
46 een onderdeel van het Department of Health and Human Services in de VS. 48 miljoen
47 Amerikanen misbruikten ooit in hun leven receptplichtige medicijnen, aldus het National
48 Institute on Drugs Abuse (Reuters, 9 juli 2008)¹⁰. Na benzodiazepinen en methadon is
49 Oxycontin het meest misbruikte medicijn. Het medicament veroorzaakte een sociaal
50 drama: tenminste 300 doden; een verdrievoudiging van de spoedeisende opnames
51 tussen 1999 en 2004; veroordelingen van artsen wegens doodslag tot soms wel 63 jaar
52 gevangenisstraf; overvallen op apotheken en vrachtauto's en de ontwrichting van
53 gezinnen als gevolg van de verslaving¹¹. Het aantal voorschriften voor opiaten nam in de*

1 VS toe van 40 miljoen in 1991 tot zo'n 180 miljoen in 2007¹². Kan deze situatie zich ook
2 in Nederland gaan voordoen? Hoe kan dit worden voorkomen?¹³

4 **VS : grootschalig misbruik receptplichtige medicatie**

5 "Legale medicijnen vergen veel dodelijke slachtoffers, dan illegale drugs in Florida", zo kopt
6 de New York Times in 2008¹⁴. Al in 2003 schreef NYT-journalist Barry Meier een boek over
7 de gevaren van het misbruik van het opiaat OxyContin, getiteld "Pain Killer, a 'wonder' drug's
8 trial of addiction and death"¹⁵. Het boek verhaalt het ontstaan van deze nieuwe epidemie en
9 het optreden van betrokkenen. Meier's bezorgdheid leidde onder meer tot hoorzittingen van
10 het Huis van Afgevaardigden over OxyContin¹⁶. Ondanks deze aandacht bleef het probleem
11 in omvang toenemen. In 2006 gebruikten 12 ½ miljoen Amerikanen pijnbestrijdingsmedicatie
12 op een oneigenlijke manier volgens 'National Survey on Drug Use and Health' in 2007¹⁷. Dat
13 waren er 'slechts' 3,8 miljoen in 2000, een verdrievoudiging in 6 jaar. Zo'n 2,1 miljoen
14 Amerikaanse tieners gebruikten onterecht receptplichtige medicijnen in 2006. Populair zijn
15 pijnstillers, narcotica, slaappillen, angstdempers en ADHD-medicatie, maar OxyContin en
16 Vicodin (de laatste niet in Nederland op de markt) zijn favoriet, want die geven de beste
17 'high'. Deze nieuwe vorm van drugsgebruik blijkt uit twee recente rapporten, "Prescription for
18 danger"¹⁸ en "Teens and prescription drugs"¹⁹. Tieners maken misbruik van receptplichtige
19 medicijnen omdat deze gemakkelijk te verkrijgen en vaak gratis zijn. 70 procent van de
20 misbruikende tieners zeggen dat zij deze medicijnen krijgen, of pikken, van vrienden en
21 familieleden, 20% van de jongeren kreeg de pillen voorgeschreven tegen pijnklachten. Juist
22 omdat deze pillen zo gemakkelijk zijn te verkrijgen, worden ze misbruikt door tieners die
23 normaliter verre van harddrugs zouden blijven. De gevaren onderkennen deze jongeren
24 echter niet, want de pillen zijn immers door de dokter voorgeschreven. Hun ouders hebben
25 vaak geen weet van het misbruik.

27 **Illegale verkrijging**

28 Vaak worden de pillen bemachtigd door doktersbezoek onder een valse naam of met
29 nepklachten. Andere methoden om aan pillen te komen, worden evenmin geschuwd. De
30 Drug Enforcement Administration (DEA) rapporteerde dat er tussen 2000 en 2003 in totaal
31 2.494 incidenten plaatsvonden met OxyContin²⁰. Het ging daarbij om 'verlies' tijdens
32 transport, diefstal in apotheken door klanten of werknemers, inbraken en overvallen:
33 "OxyContin of je leven". In totaal werden 1.369.667 OxyContin pillen ontvreemd. Steeds
34 vaker blijken leveranciers via internet pillen thuis te bezorgen. 85 procent van de 365 internet
35 'pharmacy-sites' vraagt niet om een recept in geval van Valium of Xanax (beide
36 angstdempers), aldus recent onderzoek door het National Center on Addiction and
37 Substance Abuse van Columbia University²¹. Soms is er zelfs sprake van grootschalige
38 criminaliteit. Zo rolde de DEA in 2005 tijdens de actie 'Cyber Chase' een internationaal
39 netwerk op, dat vanuit de VS, Canada, Costa Rica en India actief was. Zij verzonden
40 narcotica, amfetaminen en anabole steroïden naar kopers in de VS zonder
41 doktersvoorschrift²².

43 **Vergiftiging, doden en veroordelingen in de VS**

44 Door het gestegen volume aan pijnvoorschriften nam het aantal vergiftigingen en doden fors
45 toe. Het aantal spoedeisende opnames in ziekenhuizen in de VS vanwege opiatengebruik
46 met zo'n 153 % van zo'n 43.000 in 1995 tot 108.000 in 2002²³. Door een overdosis illegale
47 amfetamines steeg het dodental van 786 in 1999 tot 3.849 in 2004, en door opiaten
48 (waaronder Oxycontin) van 2.757 in 1999 tot 5.242 in 2004, volgens het National Drug
49 Intelligence Center van het US Department of Justice in 2007²⁴. In Florida bleek dat het
50 aantal doden in 2007 als gevolg van receptplichtige medicijnen ruim tweemaal zo hoog was
51 als het totaal aantal doden tengevolge van alle verboden drugs bij elkaar opgeteld. Aan
52 cocaïne, heroïne en amfetamines stierven 989 mensen, terwijl legale opiaten – zoals
53 methadon, Vicodin en OxyContin – 2.328 slachtoffers vergden²⁵.

1 Mede vanwege de gestegen criminaliteit en het aantal slachtoffers is het toezicht van de
2 DEA verscherpt. In 2001 werd een arts gearresteerd door agenten van de DEA wegens
3 buitensporig voorschrijfgedrag van OxyContin. Hij hield er een 'pill-mill' op na: gemiddeld 10
4 recepten per dag. Daardoor overleden vijf personen, waaronder vier tieners, aan een
5 overdosis. Een andere arts werd in 2002 zelfs tot 63 jaar veroordeeld wegens doodslag²⁶.
6 Tussen 2003 en 2007 vervolgde de DEA 118 artsen vanwege onterecht voorschrijven van
7 OxyContin²⁷.

9 Oorzaken misbruik OxyContin

10 Het illegale gebruik van OxyContin in de VS heeft een aantal in elkaar grijpende oorzaken.
11 Sinds de negentiger jaren staat pijnbestrijding in de belangstelling, waardoor opiaten sneller
12 worden voorgeschreven. Bij de introductie van Oxycontin op de Amerikaanse markt in 1996
13 heeft de FDA geen onderzoek naar mogelijk misbruik geëist als voorwaarde voor toelating.
14 Bij de promotie van OxyContin aan artsen en apothekers werd de kans op verslaving
15 ontkend: misbruik zou volgens producent Purdue (in de EU: Mundipharma) niet mogelijk zijn.
16 Artsen zijn hierdoor onvoldoende bekend met het potentiële misbruik en schrijven het te
17 lichtvaardig voor. Verder is er door de jacht op illegale drugs een verschuiving naar misbruik
18 van legale receptuur ontstaan. Tenslotte de foutieve beeldvorming bij de gebruikers, die
19 menen dat dergelijke pillen ongevaarlijk zijn.

21 Nederland: gebruik opiaten stijgt aanzienlijk

22 OxyContin wordt in Nederland de laatste acht jaar steeds meer door huisartsen
23 voorgeschreven bij pijnklachten. Vanaf de introductie in 2000 steeg het aantal gebruikers tot
24 80.000 in 2007. Het totale aantal opiaatverstrekkingen nam in deze periode toe met 143%,
25 waardoor 204.000 personen opiaten gebruikten zoals fentanyl, methadon, morfine, oxycodon
26 en tramadol²⁸. "Huiveringwekkend vind ik het grootschalige slikken van opiaten. Die mogen
27 zeker niet als partydrugs worden misbruikt", aldus prof. dr. D.F. Swaab van het Nederlandse
28 Herseninstituut. "Opiaten zijn chemische boodschappers in onze hersenen. Helaas blijkt dat
29 sommige mensen gevoeliger dan anderen zijn voor verslaving. Dat komt waarschijnlijk door
30 kleine erfelijke verschillen. De hersenstam, het oudste deel van de hersenen, stuurt de
31 basale hersenprocessen aan. Opiaten grijpen op die processen in, waardoor het aantal
32 hersenreceptoren afneemt. Bij opgroeiende jongeren ontstaat blijvende schade. Toename
33 van het gebruik van opiaten acht ik buitengewoon zorgelijk, zeker als daar géén scherpe
34 medische indicatie voor is" ²⁹. Het gemakkelijk te misbruiken OxyContin heeft inmiddels dus
35 een marktaandeel van 38 % weten te verwerven. Het is de vraag of het wezenlijke voordelen
36 biedt ten opzichte van andere opiaten. Bovendien is het middel duur: een traditionele morfine
37 retard kuur kost slechts € 28,85, terwijl een overeenkomstige OxyContin kuur € 123,71
38 kost³⁰.

40 Geen zicht op misbruik opiaten

41 Zowel onderzoek naar, als registratie van, misbruik van opiaten is in Nederland vrijwel
42 afwezig. Zo beschikken bijvoorbeeld afdelingen Spoedeisende Hulp in Amsterdam niet over
43 een systematische registratie van geslikte medicijnen, bleek uit navraag in het AMC en het
44 Lucas-Andreasziekenhuis³¹. Ook zijn er geen cijfers beschikbaar over mogelijke toename
45 van opiaatvergiftigingen bij het RIVM-vergiftigingscentrum, het Trimbosch Instituut, de
46 GGD, GGZ-instellingen, instellingen voor verslavingszorg en het LAREB (registratie
47 bijwerkingen). Ook de jaarlijkse 'Drugs Monitor' geeft geen inzicht in medicijnenmisbruik³².
48 Het is kennelijk geen *issue*. Uit de registratie in 2006 van het Landelijk Alcohol en Drugs
49 Informatie Systeem (LADIS) blijkt dat er slechts 26 morfineverslaafden werden geregistreerd.
50 Dat dit getal hoogstwaarschijnlijk niet met de werkelijkheid overeenstemt, kan blijken uit de
51 registratie van het aantal aan verslaafden aan benzodiazepinen (oa. Seresta). Volgens
52 LADIS gaat het om 445 personen³³. Dit aantal wijkt enorm af van de 670.000 chronische
53 gebruikers van deze pillen volgens het College van Zorg Verzekeringen (CVZ)³⁴. Chronische
54 gebruik wordt hier gedefinieerd als langer dan 4 maanden. Na deze periode hebben de pillen

1 farmacologisch geen effect meer en leidt abrupt stoppen tot ontwenningverschijnselen.
2 Daarom zijn deze gebruikers feitelijk eraan verslaafd. Een vorm van onderrapportage dus,
3 volgens een medewerker van LADIS. Als dat juist is, dan geldt dat mogelijk ook voor het
4 misbruik van receptplichtige medicijnen. Zo zei een onderzoeker van de jaarlijkse
5 Drugsmonitor hij al enige jaren tevergeefs aandringt op nauwkeurige registratie van
6 gebruikte geneesmiddelen bij afdelingen Spoedeisende Hulp, maar daarvoor is nog steeds
7 geen geld vrijgemaakt.
8 “In Nederland wordt meestal geen sectie verricht nadat iemand aan een overdosis is
9 overleden”, aldus hoogleraar verslavingszorg Wim van den Brink van het AMC. “In andere
10 landen zoals Groot-Brittannië gebeurt dat wel, en heb je zo meer zekerheid over de
11 werkelijke doodsoorzaak³⁵. Hoeveel mensen er overlijden aan een cocktail van medicijnen,
12 gecombineerd met harddrugs en alcohol, is dus onbekend. Juist door het gebrek aan harde
13 cijfers over het mogelijke misbruik, zou er een zeer terughoudend voorschrijfbeleid dienen
14 plaats te vinden, gekoppeld aan ernstige waarschuwingen voor het verslavingsgevaar.
15 Systematisch onderzoek lijkt zeer noodzakelijk te zijn. Wel bestaat er een, weliswaar zeer
16 beperkte, aanwijzing voor het toegenomen misbruik van medicijnen. Uit een ‘pilot-
17 onderzoek³⁶ door IVO-Rotterdam bleek dat 2,4% van de 12- tot 17-jarigen in het afgelopen
18 jaar oneigenlijk medicijnen gebruikten, specifiek voor het drugseffect. Het ging daarbij vooral
19 om Ritalin. Jongeren verkrijgen deze medicijnen voornamelijk via familie en vrienden. Deze
20 bevinding lijkt de trend van vervanging van harddrugs door receptplichtige medicijnen in de
21 VS te weerspiegelen.
22

23 **Gevaren OxyContin**

24 Ongeveer 2.000 tabletten Palfium zijn op 21 maart 2008 gestolen uit een farmaceutisch
25 bedrijf te Zeewolde³⁷. Palfium – generiek: dextromoramide – is een snelwerkend (binnen 10
26 minuten) en tamelijk langdurig werkend (3 tot 8 uur) opiaat. Dit medicament vertoont meer
27 bijwerkingen – zoals hartkloppingen en bloeddrukdaling – dan andere opiaten en daarom
28 wordt het voorschrijven ervan afgeraden door het Farmacotherapeutisch Kompas. Palfium
29 kan de dood veroorzaken als er meer dan twee pillen van worden ingenomen. Toeval, of het
30 begin van een nieuwe trend? Palfium geeft namelijk ook een drugsroes, vergelijkbaar met
31 die van cocaïne.

32 “Een jaar of tien geleden begonnen enige Amerikanen het ruimere gebruik van opiaten bij
33 chronische pijn te propageren zonder enig bewijs dat deze niet verslavend zouden werken”,
34 aldus prof. dr. F. Zitman, hoogleraar psychiatrie te Leiden. “Bij de pijngroep van het Radboud
35 Academisch Ziekenhuis te Nijmegen en elders uitte ik mijn zorgen daarover. Destijds wilde ik
36 er een waarschuwend stuk over schrijven in het Nederlands Tijdschrift voor de
37 Geneeskunde. Jammer dat mijn ongerustheid nu zo gegronnd blijkt te zijn³⁸ Juist voor
38 verslaafden vormen de OxyContin-pillen een goed alternatief voor de traditionele harddrugs.
39 De pakkans voor pilbezit is nihil. De merkwaardige situatie bestaat dat iemand met 31 gram
40 hasj op zak strafbaar is, terwijl een ander met deze opiaten geen risico loopt, zelfs als hij 100
41 of meer van deze pillen bij zich heeft. Dan zijn er ook nog - het gemak dient de mens - de
42 aan huis afleverende buitenlandse postorderapotheken. Die lijken in Nederland nog maar
43 nauwelijks onderworpen te zijn aan effectieve controles, ook al beweerde Minister Klink
44 onlangs in antwoord op vragen van Tweede Kamerleden, dat het misbruik ervan wel
45 meeviel³⁹.

46 Ook het legale gebruik is niet probleemloos. Zo onderging bijvoorbeeld mevrouw J. twee
47 zware heupoperaties. Haar artsen in het ziekenhuis, noch haar eigen huisarts of apotheker
48 informeerden haar over de verslavende werking van de haar voorgeschreven OxyContin
49 tabletten. Haar tienerkinderen kregen drie jaar lang deze medicijnen mee, naar haar zeggen
50 zonder waarschuwing van de apotheker. Met zo'n 1050 mg OxyContin - toereikend voor drie
51 weken - gingen deze minderjarigen over straat. Het afbouwen van de medicijnen kostte haar
52 grote moeite. Ook daarover bijna niets in de bijsluiters en geen adviezen van huisarts of
53 apotheker, zegt zij⁴⁰.
54

1 **Toelating OxyContin in Nederland onverantwoord**

2 "OxyContin misbruik in de VS en Frankrijk is mij reeds langer bekend", zegt prof. dr.
3 D.R.A.Uges. Hij is hoogleraar Klinische en Forensische Toxicologie aan de Rijks Universiteit
4 van Groningen. Hij meent: "Deze medicijnen dienen in ieder geval niet in kinderhanden te
5 vallen"⁴¹. Zijn collega's in het College ter Beoordeling van de Geneesmiddelen (CBG) wisten
6 dit blijkbaar niet, anders hadden zij deze pillen misschien wel anders beoordeeld. In 2000
7 werd OxyContin door het CBG tot de Nederlandse markt toegelaten. Aan het product werden
8 geen verdere eisen gesteld, terwijl in de VS toen reeds diverse waarschuwingen waren
9 gepubliceerd⁴². Deze informatie had het CBG na enig speurwerk kunnen vinden. Zeker
10 omdat het verslavende karakter van oxycodon allang bekend is, had het CBG bij de
11 markttoelating aanvullende eisen moeten stellen om verslaving te voorkomen. Zo had het
12 College – al dan niet na afstemming met andere EU landen via de Europese Toelatings
13 Commissie (EMEA) – kunnen eisen dat er naloxon aan de pil zou worden toegevoegd,
14 waardoor het veel minder verslavend werkt. Ook de door CBG goedgekeurde bijsluitertekst
15 laat sterk te wensen over en wijst nauwelijks op het gevaar van verslaving en
16 ontwenningverschijnselen. De bijsluitertekst is sinds 2000 ook niet herzien⁴³, terwijl in de VS
17 de Food and Drug Administration (FDA) in 2001 een noodbrief ('Black Box') stuurt over het
18 mogelijk misbruik van OxyContin naar alle 750.000 artsen en apothekers in de VS⁴⁴. Voor
19 het CBG is dit geen aanleiding om artsen en apothekers te waarschuwen.
20 Eveneens in 2001 verschijnt er in de New York Times een bericht dat er tenminste 120
21 doden in de gehele VS zijn te betreuren als gevolg van OxyContin misbruik⁴⁵. Ook houdt het
22 Huis van Afgevaardigden in de VS een uitvoerige hoorzitting over OxyContin⁴⁶. Wederom
23 géén actie van het CBG, terwijl deze organisatie toch ook dient te waken over de
24 medicatieveiligheid na de toelating tot de Nederlandse markt.
25 In juli 2007 wordt de producent Purdue in de VS veroordeeld tot een boete van \$ 634½
26 miljoen voor oneerlijke marketingpraktijken⁴⁷. Deze bestaan uit het onjuist voorlichten van
27 artsen en apothekers over de gesuggereerde veiligheid van OxyContin, namelijk dat de
28 gereguleerde afgifte zou voorkomen dat deze pillen worden misbruikt. Het scheelde weinig of
29 de drie directeurs van Purdue hadden langdurige celstraffen moeten ondergaan. Dankzij
30 interventies van ex-burgemeester van New York en ex-presidentskandidaat Giuliani blijft de
31 strafmaat beperkt⁴⁸. Weer doet het CBG niets. Prof. dr. B. Leufkens, de huidige voorzitter
32 van het CBG, weigert na herhaald schriftelijk verzoek hierover zijn zienswijze te geven⁴⁹.

33 **34 Artsen onvoldoende kennis over verslavingsrisico's**

35 Om de verkoop van OxyContin in Nederland te bevorderen organiseert Mundipharma
36 nascholingscursussen. De helft van alle 8.400 huisartsen nam reeds deel aan een KOP-
37 cursussen (KOP = Kennis en kunde Over Palliatie)⁵⁰. Deze vier uur durende pijncursus is
38 door de KNMG (Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst)
39 geaccrediteerd in het kader van de verplichte nascholing. Niet duidelijk is in hoeverre de
40 noodzakelijke begeleiding van patiënten bij gebruik en ontwenning van OxyContin aan de
41 orde komt, evenmin als het voorkomen van mogelijk misbruik. Woordvoerder R. Olie van de
42 KNMG (Koninklijke maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst) reageert als volgt: "In
43 Amerika is er kennelijk onrust ontstaan over oxycodon. Deze onrust is er niet in Nederland.
44 Bronnen zoals het CBG, die toezicht houdt op de geneesmiddelen in Nederland, het
45 LAREB dat toezicht uitoefent op de bijwerkingen, het GEBU (het onafhankelijke
46 Geneesmiddelen Bulletin) en het FTK (Farmaco Therapeutisch Kompas) vermelden geen
47 bijzonderheden. Elke arts in Nederland weet dat er bij het gebruik van opiaten gevaar
48 bestaat voor gewenning en verslaving, en dat de indicaties beperkt zijn. Voor een recept in
49 deze categorie bestaan speciale voorwaarden. Voor oxycodon gelden geen
50 afwijkende voorwaarden"⁵¹.

51 De KNMG-woordvoerder gaat hierbij geheel voorbij aan de discussie in de VS. Prof. R.
52 Portenoy, een autoriteit op het gebied van pijnbestrijding, verklaarde dat "huisartsen (in de
53 VS) dit soort therapieën toepassen zonder voldoende kennis over de manier waarop pijn
54 moet worden bestreden...maar ook zonder voldoende kennis over de farmacologie van

1 opiaten en de verslavende aspecten van medicijnen, waardoor patiënten extra risico's lopen
2 op negatieve effecten van opiaatgebruik", aldus de 'FDA-hearing' in januari 2002⁵². Tijdens
3 die bijeenkomst stelde Portenoy, dat "als artsen geen extra basistraining hebben gevolgd
4 over het veilig voorschrijven van opiaten, zij deze niet zouden mogen voorschrijven". Een
5 andere pijndeskundige, dr. S. Passik, gaf toe dat hij als lid van de adviesraad van de FDA
6 een verkeerd oordeel had geveld over OxyContin. "Ik heb verkeerde conclusies getrokken uit
7 een zeer beperkt aantal gegevens. Huisartsen vernamen dat het risico op misbruik zo laag
8 lag, dat zij met de mogelijkheid van verslaving geen rekening hoefden te houden"⁵³. Hij
9 vervolgt dat uit de onderzoeksgegevens onvoldoende het risico voor bepaalde groepen
10 gebruikers en potentiële misbruikers blijkt. Volgens N. Katz, een ander FDA-panellid, is er in
11 het geheel geen onderzoek gedaan naar de risico's van het lange-termijngebruik van
12 narcotica⁵⁴. Ook binnen de Amerikaanse zusterorganisatie van de KNMG, de Federation of
13 State Medical Boards (FSMB) is aandacht voor deze problematiek. De FSMB adviseert haar
14 leden reeds vele jaren zich aan haar opiaatrichtlijnen te houden. Onlangs publiceerde zij
15 zelfs een gedetailleerde handleiding "Responsible opioid prescribing: a physician's guide"⁵⁵
16 in een oplage van 400.000 stuks. Dit boekwerkje behandelt diepgaand de mogelijke
17 problemen die voortvloeien uit onzorgvuldig voorschrijven van deze geneesmiddelen.

19 **Apothekers onvoldoende zorg**

20 In 1999 meldde de IGZ in het rapport 'Met het oog op opiaten'⁵⁶ door inspecteur De Vree dat
21 "95% van de openbare apotheken weliswaar een rekening-courantsysteem
22 (voorraadadministratie) heeft ingevoerd, doch dat het met de vereiste uitvoering matig
23 tot slecht is gesteld. Slechts 14% van de bijna 2700 openbare apotheken voldoet
24 geheel aan de wettelijke bepalingen in het kader van dit onderzoek". In het
25 Opiumwetbesluit uit 2002⁵⁷ zijn geen bepalingen opgenomen betreffende de veiligheid,
26 controle en waakzaamheid. Blijkbaar wordt de invulling hiervan aan de beroepsgroepen van
27 artsen en apothekers overgelaten. Hoe staat er het nu met de naleving van de
28 opiaatrichtlijnen? "Onze indruk is dat de kennis en kunde van artsen en apothekers over
29 opiaten nog steeds niet op orde is", oordeelt Fransien ter Beek, woordvoester van IGZ.
30 "Dat bleek uit twee kleine onderzoeken die de inspectie heeft gedaan bij ziekenhuis-
31 apotheken en gewone apotheken. Al in 1998 vond de IGZ het gewenst dat de KNMP
32 initiatieven ter verbetering zou ontplooiën. Tot op heden zijn dergelijke initiatieven nog niet
33 voldoende van de grond gekomen. Want verbetering van kennis en kunde over opiaten bij
34 artsen en apothekers is primair een taak van opleidingsinstituten en wetenschappelijke of
35 vakverenigingen⁵⁸. Ondanks herhaalde verzoeken blijft een reactie uit van mevr. J. Bijloos -
36 woordvoester van de apothekersorganisatie, KNMP. Aan de uitvoering van de
37 aanbevelingen van het rapport De Vree, lijkt dus waarschijnlijk weinig gehoor te zijn ge-
38 geven. De kans op misbruik lijkt dus nog steeds aanwezig. Maar ja, verzucht een apotheker
39 "zoals wel vaker dienen er eerst slachtoffers te vallen, voordat er actie wordt ondernomen".

41 **Overheid terughoudend**

42 Het grote verschil tussen de VS en Nederland in de controle op opiatengebruik is, dat in de
43 VS de controle door de DEA Diversion Unit plaatsvindt via een vergunningsstelsel. Artsen
44 dienen over een aparte vergunning te beschikken om opiaten te mogen voorschrijven. De
45 DEA vormt een onderdeel van het Ministerie van Justitie en dus kan er tot vervolging worden
46 overgegaan. In Nederland is de IGZ (Inspectie voor de Gezondheids Zorg) gelieerd aan het
47 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De meeste IGZ-onderzoeken worden
48 uitgevoerd op grond van klachten uit de medische sector. Mede daardoor stelt de IGZ zich
49 veel terughoudender op, dan de DEA. Er bestaat hier geen vergunningenstelsel voor het
50 voorschrijven en afleveren van opiaten. Door zo'n stelsel in te voeren, zou het mogelijk
51 worden om extra kennisvereisten aan artsen en apothekers te stellen en bovendien het
52 aantal voorschrijvers en apotheken te beperken. Daardoor zou de controle beter uitvoerbaar
53 worden en de dienstverlening sterk verbeteren. Nu vindt de controle vooral plaats via tips
54 door collega's. Dat levert per jaar één tot twee verdachte hulpverleners op. Op de omstreeks

1 20.000 Nederlandse artsen is dit een gering aantal. Geldboetes of gevangenisstraf komen
2 vrijwel nooit voor. Het schrappen uit het artsen- en apothekers-(BIG)register gebeurt hoogst
3 zelden. Zo'n vergunningstelsel zou een goede aanvulling kunnen vormen voor de
4 tekortschietende naleving van wetgeving.

6 Preventieve actie

7 Het groeiende volume aan opiatenprescripties, lijkt onherroepelijk te leiden tot een nieuwe
8 vorm van middelenverslaving. Het CBG, KNMG, LHV-NHG en KNMP dienen te
9 waarschuwen voor het te ruimhartige voorschrijven van opiaten. Het mogelijke misbruik dient
10 te worden teruggedrongen door minder verslavende pijnstillers voor te schrijven. Het
11 voorschrijven en afleveren van deze zware medicatie dient zoveel mogelijk voor slechts een
12 zeer beperkte en gecontroleerde periode plaats te vinden. Ministerie van VWS en Justitie
13 dienen zich te realiseren dat met het terugdringen van het Cannabisgebruik door het
14 opheffen van 'koffieshops', het uitwijken naar en misbruik maken van medicijnen zich steeds
15 vaker zal manifesteren. De (il-)legale bestellingen via (inter-)nationale
16 geneesmiddelenpostorder bedrijven zullen mede daardoor zeker gaan toenemen⁵⁹.
17 Verslavingshulp (Trimbosch, Kentron, e.a.), spoedeisende hulpafdelingen en GGD's dienen
18 zich ook met het misbruik van pillen bezig te houden. Registratie, monitoring en onderzoek
19 van dit schemergebied van onjuist geneesmiddelengebruik dient ook via LADIS en de
20 jaarlijkse 'Drugsmonitor' plaats te vinden. Er dient een publiekscampagne en website te
21 komen om ouders en jongeren te attenderen op de gevaren van misbruik van medicijnen.
22 Door deze maatregelen is misschien te voorkomen, dat er een nieuwe vorm van verslaving
23 ontstaat, die nog veel moeilijker te controleren zal zijn.

25 Drs. Lucas F.M. van der Hoeven.

27 =====

¹ Zeyl, E.C.; Harten, van, P.N.; "Over- en onderconsumptie van middelen tegen pijn, angst en slapeloosheid wereldwijd beschouwd". Tijdschrift voor Psychiatrie 46 (2004) nr 9, p. 633
Referaat betreffende: Ghodse., H. (2003). Pain, anxiety and insomnia – a global perspective on the relief of suffering: A comparative review. British Journal of Psychiatry, 183, 15-21.

² CVZ (College voor Zorgverzekeringen); 'Farmacotherapeutisch Kompas 2007'; Amsterdam, okt 2006, p. 989

³ Meier, B.; "Painkiller, a 'wonder' drug's trail of addiction and death", Rodale Press, 2003.

⁴ US Food and Drug administration; 'Important drug warning'; 18 juli 2001;
<http://www.fda.gov/medwatch/safety/2001/oxycontin.htm> - met als waarschuwing: OxyContin (oxycodone hydrochloride controlled-release) tablets are to be swallowed whole and are not to be broken, chewed, or crushed. taking broken, chewed or crushed oxycontin tablets leads to a rapid release and absorption of a potentially fatal dose of oxycodone". Deze essentiële waarschuwing is door College ter Beoordeling van Geneesmiddelen nooit overgenomen in de Nederlandse bijsluiter.

⁵ Zie 3; p. 201 – 203.

⁶ Metropolitan museum of Art in new York: the Sackler wing; <http://www.metmuseum.org>

⁷ Meier, B.; "Painkiller, a 'wonder' drug's trail of addiction and death", Rodale Press, 2003, p. 193 – 222

⁸ Barron, J. ; "Heath Ledger, Actor, Is Found Dead at 28"; the New York Times; 23 Januari 2008

⁹ Dunham, W.; "More than 1,000 died in painkiller overdoses"; Reuters persbureau; 24 juli, 2008 4:19pm

¹⁰ Szep, J. ; "Prescription drug addictions rise"; Reuters persbureau; 30 juli 2008, 12.45 uur

¹¹ DEA, "national drug threat assesment 2008 - overview", <http://www.usdoj.gov/dea/concern/18862/pharm.htm>

¹² Reuters; "Factbox: Growing prescription drug abuse in U.S.", 29 juli 2008, 8.37 uur – citaat over de getuigenis van Nora Volkow, Director of National Institute on Drug Abuse, voor het U.S. Congres; 12 maart 2008

¹³ U. S. Department of Health and Human Services; National Institute on Drug Abuse series; "Prescription drugs - What is prescription drug abuse?"; <http://www.drugabuse.gov/PDF/RRPrescription.pdf>

¹⁴ Cave, D.; "Legal Drugs Kill Far More Than Illegal, Florida Says"; New York Times; 14 juni 2008.

¹⁵ Zie eindnoot 3

-
- ¹⁶ "oxycontin: its use and abuse", hearing before the subcommittee on oversight and investigations of the committee on energy and commerce house of representatives one hundred seventh congress first session; 28 augustus 2001; Serial No. 107-54; Printed for the use of the Committee on Energy and Commerce; available via the World Wide Web: <http://www.access.gpo.gov/congress/house>
- ¹⁷ Department of Health and Human Services; SAMHSA (Substance Abuse and Mental Health Services Administration) - Office of Applied Studies; "Results from the 2006: National Survey on Drug Use and Health: National Findings"; Rockville, MD 20857; september 2007 – p. 1 – 8 ; <http://www.samhsa.gov>
- ¹⁸ Office of National Drug Control Policy , Executive Office of the President (of the USA); "Prescription for Danger, a Report on the Troubling Trend of Prescription and Over-the-Counter Drug Abuse Among the Nation's Teens"; White House; januari 2008; 13 pagina's
- ¹⁹ Office of National Drug Control Policy , Executive Office of the President (of the USA); "Teens and prescription drugs, an analysis of recent trends on the emerging drug threat"; Whitehouse; februari 2007; 13 p.
- ²⁰ Drug Enforcement Administration - Diversion Control Program; "OxyContin® Theft & Loss Incidents: January 2000 through June 2003" U.S. Department of Justice, Washington, 2004.
- ²¹ Seetharaman, D.; "Prescription drugs easily purchased online: study"; Reuters, 9 juli 2008
- ²² DEA public affairs; "International Internet Drug Ring Shattered; E-Traffickers Arrested: Indian/Costa Rican / Canadian Cyber Criminal Alliances Shut Down" 20 april 2005; www.usdoj.gov/dea/pubs/pressrel/pr042005.html
- ²³ Idem 12; bron SAMHSA (U.S. Department of Health and Human Services' Substance Abuse and Mental Health Services Administration)
- ²⁴ U.S. Department of Justice; National Drug Intelligence Center; "Assessment Methadone Diversion, Abuse, and Misuse: Deaths Increasing at Alarming Rate"; Washington, 16 november, 2007; Product No. 2007-Q0317-001; www.usdoj.gov/ndic
- ²⁵ Cave, D.; " Legal Drugs Kill Far More Than Illegal, Florida Says", the New York Times, 14 juni 2008
- ²⁶ "Doctor given long prison term for 4 deaths tied to oxycontin", New York Times, 23 maart 2002
- ²⁷ DEA; "Cases against doctors"; 2003-2007; http://www.deadiversion.usdoj.gov/crim_admin_actions/index.html
- ²⁸ Stichting Farmaceutische Kengetallen, ""sterke toename opoïde pijnstillers"; Pharmaceutisch Weekblad, jrg. 143, nr. 10; 6 maart 2008.
- ²⁹ E-mail met de auteur van het artikel.
- ³⁰ Pharmaceutisch Kompas 2007; p. 982 – 984.
- ³¹ Aldus de woordvoerder in E-mail aan auteur.
- ³² Trimbos-instituut; "Nationale Drug Monitor - Jaarbericht 2007"; Trimbos-instituut; Utrecht, 2008.
- ³³ Landelijk Alcohol en Drugs Informatie Systeem; "Kerncijfers verslavingszorg 2006"; Houten, december 2007; Stichting Informatie Voorziening Zorg, p. 26.
- ³⁴ College voor Zorgverzekeringen; "1.p. Thema Effectiviteit en kosteneffectiviteit" (mbt benzodiazepinen); in "Pakketadvies"; rapport 248, p. 91 – 105.
- ³⁵ Citaat uit: 'Psy; over geestelijke gezondheid en verslaving'; "Meer methadon-doden in Verenigde Staten"; 29/10/2008; <http://www.psy.nl/nieuws/nieuwsbericht/article/meer-methadondoden-in-verenigde-staten>
- ³⁶ Poel, van der, A, e.a.; "Oneigenlijk gebruik van medicijnen door jongeren - Resultaten van een pilot-studie 2007 "; IVO, Rotterdam, oktober 2007; www.ivo.nl
- ³⁷ "Palfium tabletten gestolen in Zeewolde"; De Telegraaf, 21 maart 2008
- ³⁸ E-mail prof. F. Zitman (RUL) aan auteur d.d. woensdag 26 maart 2008 17:31
- ³⁹ Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, dr. A. Klink; "Antwoorden op kamervragen van Schermers over verkoop van opiaten via internet"; Kamerstuk, 2 juli 2008
- ⁴⁰ Anonieme getuigenis; bekend bij de auteur.
- ⁴¹ Prof. D.R.A. Uges , forensische farmacie, RUG, telefonisch interview d.d. 18 maart 2008
- ⁴² 'Journal of the Canadian Medical Association', juli 1998; geciteerd door B. Meier; "Painkiller, a 'wonder' drug's trail of addiction and death", Rodale Press, 2003, p. 252.
- ⁴³ College ter beoordeling van geneesmiddelen; "Samenvatting van de productkenmerken NL-SPC-OxyContin"; 2 november 2006
- ⁴⁴ FDA Talk Paper, 25 Juli 2001: <http://www.fda.gov/cder/drug/infopage/oxycontin/default.html>

-
- ⁴⁵ Meier, B.; "Overdoses of Painkiller Are Linked to 282 Deaths"; New York Times; 28 oktober 2001
- ⁴⁶ "Oxycontin: its use and abuse", hearing before the subcommittee on oversight and investigations of the committee on energy and commerce house of representatives one hundred seventh congress first session; 28 augustus 2001; Serial No. 107-54; Printed for the use of the Committee on Energy and Commerce; available via the World Wide Web: <http://www.access.gpo.gov/congress/house>
- ⁴⁷ Meier, B.; "Big part of OxyContin profit was consumed by penalties"; New York Times; 19 juni 2007.
- ⁴⁸ Meier, B. ; Lipton, E.; "Under Attack, Drug Maker Turned to Giuliani for Help"; New York Times, 28 december 2007
- ⁴⁹ E-mails betreffende CBG correspondentie bij de auteur.
- ⁵⁰ Informatie van Mundipharma.
- ⁵¹ E-mail dhr. Olie aan de auteur.
- ⁵² Citaat zie p. 184; eindnoot 3
- ⁵³ Citaat zie p. 188 – 189; eindnoot 3
- ⁵⁴ Citaat zie p. 191; eindnoot 3
- ⁵⁵ Federation of State Medical Boards; "Responsible Opioid Prescribing: A Physician's Guide offers physicians effective strategies for reducing the risk of addiction, abuse and diversion of opioids that they prescribe for their patients in pain" S. M. Fishman; <http://www.fsmb.org/PAIN/default.html>
- ⁵⁶ Inspectie voor de Gezondheidszorg; "Met het oog op opiaten, een beschrijvend onderzoek"; Rijswijk, maart 1998
- ⁵⁷ Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden; "Besluit van 9 december 2002, houdende uitvoeringsvoorschriften krachtens de Opiumwet (Opiumwetbesluit); Jaargang 2002
- ⁵⁸ E-mail van IGZ-woordvoester F. ter Beek aan auteur.
- ⁵⁹ Robert F. Forman, R.F.; Woody, G.E.; McLellan, T.; Lynch, K.G.; "The Availability of Web Sites Offering to Sell Opioid Medications Without Prescriptions" *Am J Psychiatry* 163:7, July 2006 1233 – 1238. 'Rx Beat', the newsletter of the National Clearinghouse on Internet Prescribing (onderdeel van Federation of State Medical Boards) : http://www.fsmb.org/ncip_newsletter.html